

ՄՐՄՈՒՆՋՆԵՐ

ՈՒ

ՏՐՏՈՒՆՋՆԵՐ

—Սրէք բոլորը, ինչ որ կամենում
էք, բայց ամենից առաջ եղէ՛ք նրանց
պէս, որոնք կարողանում են կառնուլ:

—Սիրեցէք ձեր մտերիներին ինչ-
պէս ձեր անձը, սակայն ամենից առաջ
եղէ՛ք նրանց պէս, որոնք սիրում
են իրենց անձը:

Նիշէ՛

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

891. 99

2 - 85

Լադարձապատ

Տպարան Մայր Աթոռոյ Ս. Էջմիածնի

1909

01.99

2152 19 NOV 2011

2-85 *պ.*

ՄՐՄՈՒՆՁՆԵՐ

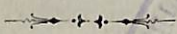
ՈՒ

ՏՐՏՈՒՆՁՆԵՐ

—Սրէք բոլորը, ինչ որ կամենում էք, բայց ամենից առաջ եղէ՛ք նրանց պէս, որոնք կարողանում են կամենալ:
—Սիրեցէք ձեր մտերիմներին ինչպէս ձեր անձը, սակայն ամենից առաջ եղէ՛ք նրանց պէս, որոնք սիրում են իրենց անձը:

Նիշէ

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

Վաղարշապատ

Տպարան Մայր Աթոռ Ս. Եջմիածնի

1909

063

2/x-28

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԻԿԱՆ ԴՄԱՐՈՒԹՅԱՆ
ՄԱՐԶԻ ԱՌԽԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԴԵՊԱՐՏԱՄԵՆՏԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԻԿԱՆ ԴՄԱՐՈՒԹՅԱՆ
ՄԱՐԶԻ ԱՌԽԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԴԵՊԱՐՏԱՄԵՆՏԻ

Համայնքի մասին տեղեկություններ
գրված են համայնքի մասին տեղեկություններ
գրված են համայնքի մասին տեղեկություններ
գրված են համայնքի մասին տեղեկություններ
գրված են համայնքի մասին տեղեկություններ
գրված են համայնքի մասին տեղեկություններ
գրված են համայնքի մասին տեղեկություններ
գրված են համայնքի մասին տեղեկություններ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԻԿԱՆ ԴՄԱՐՈՒԹՅԱՆ
ՄԱՐԶԻ ԱՌԽԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԴԵՊԱՐՏԱՄԵՆՏԻ

Այս փուլի ընկնող սխալները.

Տող	Վերա, Երբեք	Սխալ է	Պետք է անի
-	3	վանկերներ	վանկիրներ
8	-	կուտ չի տայ	կուտ չի տայ
3 և 4	-	բողկը տայ, տայ:	բողկը տան, տան:
-	2	չա, թե ինչ	չա, որ ինչ
-	7	Միայն... թե	Միայն... եթե
6	-	վառ սրտի	ծառ սրտի
10	-	սերքս վառել	սերքս զառել
1	-	ինչ բարձր է	ինչ որ բարձր է
-	2	կեաքս	կեանքս

2791

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԻԿԱՆ ԴՄԱՐՈՒԹՅԱՆ
ՄԱՐԶԻ ԱՌԽԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԴԵՊԱՐՏԱՄԵՆՏԻ

*
* *

Մամչանք,
Տրեցանք,
Բայց անլաց,
Անհառաչ,
Անփականք,
Անկապանք
Մենք դիմենք
Մի՛ս առաջ:

Անարու,
Անփարու
Մենք ճեւենք
Ծովի մէջ.
Զե՛ւ արու
Ու փարու—
Այդ մենք ենք
Կեանքի մէջ:

—<3>—

ԱՇՈՒՂԻՆ

Լացող աշուղ, բաւական չէ
Մեր սրբաբերին սուգ մաղես,
Բաւական չէ ուրախ երգը
Հեծկլլտանքով շաղախես:

Գարունն եկել, վարդը բացել,
Հըրէն բլբուլն էլ կը գայ,
Էլ լինչ ես դու սաղը անել,
Ճամբէն կապում, որ չգայ:

Դու ուզում ես ցուրտ ձմեռը
Ձիւնով պատէ ամեն տեղ,
Եւ արնադունչ էն գէլերը
Արիւն գըցեն շէն ու գեղ...

Դու ուզում ես հաստ սառուցը
Ընդմիշտ պատէ ջրբերին,
Եւ աղբիւրի քըլքըլոցը
Էլ ջուր չը տայ մեր սրբաբերին...

Դու ուզում ես վարդ ու ծաղիկ
Ցըրտից ընկնեն դալկահար,
Եւ բլբուլը սէրը սըրտում
Վըշտով մեռնի ցաւագար...

Բայց չէ, աշուղ, գուր ես լալիս,
Գարունն անուշ միշտ կը գայ.
Սէգ բլբուլն էլ վարդը թողած,
Քեզ հետ երբէք վիշտ չի լայ...

Նա լաւ գիտէ — լացաղբիւրը
Մարաւ արտին ջուր չի տայ.

Նա լաւ գիտէ — լացի դուռը
Քաղցածներին կուտ չի տայ...

Նա քեզ կասէ. «Լացաղբիւրը
Անջուր արտին ջուր չի տայ»...

Նա քեզ կասէ. — «Լացի դուռը
Անսուր, մարդին թուր չի տայ»...

ԵՐԲԱՄՈՒ ՈՐԿՆԵՐԻՆ

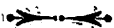
Մըտրակով թէ զարնեմ
Ձեր անձին ու սանձին,
Չըկարծէք աչք ունեմ

Ձեր «փառքին» ու «գանձին»...

Որքան էլ ձեր «նա»-ին

Ես պատժեմ չարաշար...

Ծրբ խօսէք իմ մասին—
Միշտ եղէք անաչառ...

*
*
*

Հուսաշող փարոս եմ ես ուզում լինել—
Նաւորդի սըրտում շողեմ յոյս—կրակ...
Սիրոյ երկինք եմ ես ուզում լինել,—
Անսէր սրտերին ցօղեմ սէր ու կեանք...

Վառ—արեգակ եմ ես ուզում լինել,—
Ձիւնոտ սարերի սառուցը հալեմ...
Անմահ գարուն եմ ես ուզում լինել,—
Ողջ տիեզերքը կանաչով վառեմ...

Հրրավառ գրնտակ եմ ես ուզում լինել,—
Նենգ սըրտերի մէջ խըրւեմ ու պաղեմ,
Բոցավառ կըրակ եմ ես ուզում լինել,
Գարշ հոգիները այրեմ ու դաղեմ...

Շառաչող ռումբ եմ ես ուզում լինել,—
Սե՛ վամպիրների սըրտերում պայթեմ...
Թունազանգ օձ եմ ես ուզում լինել,—
Նըրանց ձագերին հէնց բընում խայթեմ...

Ծանրը զընդան եմ ես ուզում լինել,—
Յուրտ շղթաները վըրաս զընգզընդան...
Բահ ու բըրիչ եմ ես ուզում լինել,—
Ողջ վամպիրներին փորեմ գերեզման...

Ժայռ եմ ես ուզում պոկել սարերից,—
Այդ գերեզմանը թաղեմ նըրա տակ...
Անդունդ եմ ուզում խըլել ձորերից,—
Որ նըրան ձգեմ այդ վիհն անյատակ...

Ամպրոպ եմ ուզում լինել ես ուժգին,—
Ամպերի կուրծքը պատռեմ անխընայ...
Երկինքն եմ ուզում ինձ հետ միասին
Մեծ-Ազատութեան հիմնը որոտայ...

*
*
*

Ձեմ լայ երէք բախտիս վըրայ,
Բախտըս թէպէտ ինձ չը ժպտայ.

Ես անընդհատ
Ու անվհատ

Ոտը կը կոխեմ մի նոր ճամբայ,
(Թող էդ ճամբէն ծայր չունենայ),

Լուռ կը քայլեմ, ես ձէն չեմ տայ,—
Բախտը ինքը իրեն կը գայ.

* *

Մեծ յոյսերի տակ կայծ պիտի դրնել,
Ու պիտի վառել, պիտի բորբոքել,
Որ հրնոցի պէս մի օր բոցկըլտայ,
Անյոյս սրբաերին և յոյս, և լոյս տայ:

— ❦ —

* *

Թող ելեքտրական ոյժը ունենամ,
Խօսքերըս թրուչեն կայծակից արագ,
Ինչպէս շանթ, փայլակ,
Շէկ ու հըրավառ
Շանթեն ուղեղդ, ցընցւես խելավառ...

Թող ես շողիի ուժը ունենամ,
Լըծւեմ աշխարհին այն սոսկավիթխար,
Եւ իմ յետեից ես նըրան քաշ տամ
Դէպ ազատութեան Սարը փըրկարար...

Թող իմ խօսքերը կայծակներ դառնան,
Հորիզոնները շանթերով հերկեն,...
Թող իմ մտքերը շանթակներ դառնան,
Երկունքով բըռնւած կամարը ճեղքեն.

Եւ նըրա անհուն,
Անտուն ու անբուն
Էն մեծ արգանդից մուլթ, արնապարար,
Հազար դաւերով,
Հազար ցաւերով
Արեւ ծընեն վառ-ազատարար:

— ❦ —

* *

Ջանգին են զարնում,
Սիրտս է զօղանջում...
Աշխարհն է հիւանդ,
Իմ սիրտն է տանջում...
Բայց ինչո՞ւ, ինչո՞ւ
Մընամ անտարբեր,
Երբ ես եմ հիւանդ,
Երբ չունիմ ես սէր...

— ❦ —

* *

Ես չեմ սիրում մատաղ կոյսի
Արցունքները ցուրտ ու սառ,
Ես սիրում եմ խըրախոյսի
Բարձունքները յուսավառ...

ՆԻԷՐ ՕՐ. Ա. Զ.-ին

Մարդիկ կան, որոնց պէտք
է ոչ թէ ձեռք մեկնել, այլ
թաթ. իսկ ես ուզում եմ,
որ քո թաթը սուր ճանկեր
ունենայ: **ՆԻՇԵ**

Ինձ ատում են բոլոր նըրանք,
Որոնց ես եմ արհամարհել,
Որոնց՝ ինչպէս հէզ ճըճիլ՝
Չեմ էլ կոխել... Այլ անցել...

Քեզ էլ, ընկեր, թող որ ատեն
նըրանք, որոնց չես սիրում...
Կոխիր ու անց ճիճուներին,
Միայն... թէ չես զըզւում...

✕ Ինչո՞ւ ես սե հագել,
Ընկեր իմ թանկագին,
Ինչո՞ւ են զըժգունել
Աչերդ այդ անգին:

— Յոյս չկայ, լոյս չկայ
Իմ սըրտում անարև,

Հուսաշող իմ հոգին

Մըթնել է, սե՛ է, սե՛...

Ա՛խ, հանգաւ ու ընկաւ
Կըրակն իմ վառ սըրտի,
Ու թըռաւ, նա մեռաւ,
Տատրակն իմ **Յ**առ սըրտի...

Յոյս չըկայ, լոյս չըկայ
Աշխարհում անարև...
Ինձ համար սըրտիս պէս
Աշխարհն էլ սե՛ է, սե՛...

Կարկտահար վարդերի ես նըման՝
Իմ կեանքի զարուբին չը հասած
Գըլորւեմ ցըրտաշունչ զերեզման՝
Ականջիդ սիրոյ խօսք դեռ չասած...

Դու եկար՝ մոլեգին և ուժգին
Խըփեցիր իմ սըրտիս լարերին,
Եւ սիրոյ մեծ-քընարն իմ անգին
Փըշեցիր՝ զարկելով քարերին...

Սիրահար բըլբուլի ես նըման
 Հողմահար, թեաթափ ու ջարդւած.
 Էհ, ընկնեմ յուսախաբ գերեզման,
 Քո սըրտի ալ-վարդին կարօտած...

*
 * *

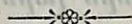
Ա՛խ, սև աչեր, ա՛խ, սև աչեր,
 Ձեր դարդն է ինձ հալել, մաշել...

Դո՛ւք էք սըրտիս մէջ վար վարել
 Ու աղօսել, սէրըս ճարել...

Դո՛ւք էք այնտեղ հընոց վառել,
 Ձեր բոցերով սէրըս վառել...

Էրնէկ լուսնի պէս լոյս անեմ,
 Ձեր խորանում լոյսըս ցանեմ,
 Լոյսիս շողով ես ձեզ հանեմ,
 Վանեմ հեռո՛ւ, տանեմ, տանեմ...

Սարի գըլխին ձեզ բաց անեմ,
 Ձեր հայեացքով սէրըս դադեմ,
 Ձեր խորանում նըրան թաղեմ,—
 Ուրիշ սըրտի սէր չը տանեմ...

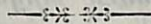
*
 * *

Անսէր սիրտը անապատ է,—
 Ծարաւ սըրտին ջուր չի տայ...

Սէրը՝ թէ որ անաղարտ է,—
 Լոյսի հետ սև մուր չի տայ...

Սըրտումս կայ մի մեծ կըրակ,
 Որ սիրով է միայն վառւում...
 Սէր տուր, սէր ինձ, քնքուշ տատրակ,
 Քո սիրով է միայն վառւում...

Աչերըդ սև սաթի նըման,
 Սէրդ համեղ՝ կաթի նըման,
 Սէր տուր, մեծ սէր իմ կըրակին,
 Որ ինձ վառէ շանթի նըման...

*
 * *

Սև ունքերիդ տակ
 Աստղերս են վառւում,
 Թող շատ նայեմ, շատ...
 Քընքուշ կըրծքիդ տակ
 Սիրտս է բաբախում,
 Թող շատ շոյեմ, շատ...

Բոյիդ մէջ բաղիս չինարն եմ տեսնում,
 Շատ երկարի, շատ...
 Չայնիդ մէջ երգիս քրնարն եմ տեսնում,
 Շատ զարդարի, շատ...

Թըշերիդ վըրան

Վարդերս են բուսնում,
 Թող հատ առնեմ, հոտ...

Լայն դօշիդ վըրան
 Նըռներս են հասնում,
 Թող մօտ առնեմ, մօտ...

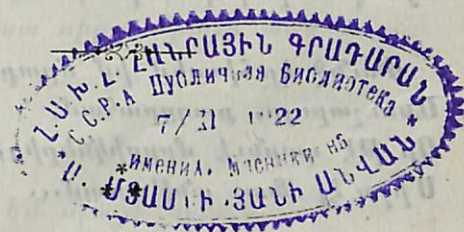
*
 * *

Ձեռքըս բըռնեցիր,
 Սեղմեցիր թեթե,
 Եւ սարսուռ անցաւ
 Իմ ամբողջ մարմնով,
 Եւ սիրտըս, որ միշտ
 Մըթին էր ու սև,
 Վառւեց գերբնական
 անշէջ կըրակով...

Եւ առմիշտ խընդաց
 Եւ անվիշտ թընդաց,
 Երգելով գարուն...

Ընկեր իմ համեդ,
 Ընկեր պատուական,
 Էն քո կուսական
 Մեծ սէրն էր անշեդ,
 Որ ելեքտրական
 Հոսանքի նման
 Վազեց իմ սըրբի
 Խորշերում սառած
 Եւ վառեց սիրոյս
 Լապտերը մարած...

Եւ նա դողդողաց,
 Եւ նա շողշողաց,
 Ու լոյս փողփողաց
 Իմ խաւար հոգում...

Ես խընդամ անդարդ
 Գարունքի նման,
 Դու սըգաս հանդարտ
 Աշունքի նըման.

Եւ սոխակները գան ու գեղգեղան
Իմ գարուն կեանքի վարդերի վրբան.
Եւ կըռունկները գան, անուշ կըղղան
Քո աշուն կեանքի դարդերի վրբան:

ԱՆԹԱՌԱՄ ՓՆՋԵՐ

Փունջ կը հիւսեմ ծաղիկներից,
Վարդ ու զարդից ալ-ալան,
Փունջըս կառնեմ, զառով կապեմ,
Այն դառերով վառ-վառման:

Փունջ կը հիւսեմ իմ մըտքերից՝
Անուշաբոյր, քաղցրահամ,
Որ թէ զարնւէ մըրրիկներից,
Միշտ էլ մնայ անթառամ...

Ե՛կ փունջ հիւսենք ծաղիկներից,
Վարդ ու զարդից ալ-ալան,
Փունջը առնենք, զառով կապենք,
Այն դառերով վառ-վառման...

Ե՛կ փունջ հիւսենք մեր մըտքերից՝
Անուշաբոյր, քաղցրահամ,
Որ թէ զարնւէ մըրրիկներից,
Միշտ էլ մընայ անթառամ...

*
*
*

Թէեւ քաղցր է համով մեղրը,
Բայց շատ ուտես, սիրտ կը խառնի...

Մէրը որքան քաղցրը լինի,
Երբէք մարդու սիրտ չի խառնի...

Դու աշխատիր մեղրին երբէք
Զընմանուել. — սիրտ կը խառնես...

Եղիր մի սէր՝ սէգ, աննման,
Որ մի հատ սիրտ միայն առնես...

*
*
*

Ես սիրում եմ միայն նրբան,
Ով սիրում է ինձ ու իրան...

Ես ատում եմ միայն նրբան,
Ով ամուսն է միայն իրան...

Ես սիրում եմ միայն նրբան,
Ով ամուսն է միայն իրան...

* *

Այն՝ ինչ բարձր է,
եւ այն եմ սիրում:

Երկինքը բարձր է,
Երկինքն եմ սիրում:

Ինչ որ հրպարտ է,
եւ այն եմ սիրում:

«Ես»ը հպարտ է.—
եւ «Ես-ն» եմ սիրում:

—❖—

* *

Իմ չարեկամն է,
(Ով ինձ ասում է)—

—«Ապրիր մեզ համար,
Գործիր մեզ համար»...

Իմ բարեկամն է,
(Ով ինձ ասում է)—

—«Ապրիր քեզ համար,
Գործիր քեզ համար»...

Իմ չարեկամն է,
(Ով ինձ ասում է)—

—«Ատիր քո «Ես»ը,
Սիրիր ուրիշին»...

Իմ բարեկամն է,
(Ով ինձ ասում է)—

—«Առաջ քեզ սիրեր,
Յետոյ ուրիշին»...

—❖—

* *

Օձի պէս իմաստուն եղիր,
Բայց մի սողա նրբա նրման:

Աստղի պէս ճամբէդ մի շեղիր,
Մի էլ դողա նրբա նրման:

Էն արծւի պէս սէզ ու հրպարտ
Արհամարհիր արօտ ու արտ,

Գետնից թռիր մինչ մեծ սառեր,
Թըռիր վերև՝, միշտ դէպի վեր...

—❖—

ՄՕՐ ԱՌԱՆԴԸ

Գընան, բալաս սարը ճըղիւր
Ու մէջքովըդ քար քաշիր.
Քաղցած մընան, ձեռք մի մեկնիր,
Քո սիրտը կեր ու մաշիր:

Գընան, բալաս, մըտքեր ճըղիւր,
Մըտքի քարեր դու տաշիր,
Անգործներին դէպ գործ մըղիւր,
Մըտքի արօր դու քաշիր:

Աշխարհն ասես մի սև դըժոխք,
Ու մարդիկ չար սատանայ,
Դաւ են նիւթում սև, անողորմ,
Որ չարիքը շատանայ:

Կըրակ դըցիր դու նըրանց մէջ,
Այրւի, փըլւի այդ չարիք.
Բոցալեզու հուրըդ անշէջ
Թող որ ծընէ նոր-բարիք:

* *
* *

Ձեմ ապրի ես իգուր
Վառ Գարունն իմ կեանքի,
Ձե՛ն խամրի առանց ջուր
Վարդերն իմ տանջանքի:

Ձեմ փըշրի յոյսերը
Ծաղկավառ իմ կեանքի.
Ձեմ տայ իմ բոյսերը
Տար-օտար խընամքի:

Ձի ցամքի սըրտիս մէջ
Գետը իմ սիրահոս,
Կը մաշւի իմ սիրտը,
Կը մեռնի... Ա՛խ, ափսոս...

* *
* *

Ինձ համար կամքը
Հազար կեանք արժէ.

Կամազուրկ կեանքը
Հէջ... գըրոշ չարժէ.

Ես կեաքս կը տամ,
(Եթէ այն խնդրէք).

Բայց կամքս... երբեք.
(Թեկուզ ինձ մորթէք):

ՄԱՏԱՆԱՅԻՆ

Դու գնւր ես, գնւր ես
Աչքերըդ չըռած,
Գարշ ձեռքերիդ մէջ
Քար, երկաթ բրոնզ
Զարկում իմ դըռ՞ան,
Որ նըրան փըշրես...

Իմ գուռը, ճիշտ է,
Ապակի ունի,
Բայց խիստ ամուր է,
Այն դու չես կտորի...

Դու գուռ ես, գուռ ես
Բըլուրին կանգնած,
Հըսկայ բերանըդ
Թոյնով ուռցրած,
Թըքում ծովիս մէջ՝
Նըրան պըղտորես...

Իմ ծովը— ճիշտ է—
Կապոյտ ջուր չունի,
Բայց փըրփուր ունի...
Եւ այդ փըրփուրը

Մի օր կատաղած՝
Կառնէ շաղախած
Եւ քո շրպըրտած
Սե կեղտն ու մուրը
Ու յորձանք կը տայ
Դէպի բըլուրը.

Եւ քո թըքածը
Կըբերէ զարնէ
Ո՛չ թէ քարափին,
Այլ քո պինդ ճակատին.

*
* *

Ես իմ զորքը ոչնչի
վերայ եմ դրել—
Մաֆս-Շօփրճեհր:

Տիեզերքի մէջ, արևի նրման
Ուզում եմ ապրել մենակ ու անձայն,
Առանց պատանդան առանց յենարան:

Անկըշիւ, անյայտ Ոչընչի վերան
Ուզում եմ ես իմ առանցքն ունենամ,
Առանցքիս շուրջը պըտըտւեմ միայն:

Էհ... Աշխարհն էլ թող իմ գծած ճամբով
Միշտ առաջ վազէ, Սե, ծանրը ամպով
Թող սիրտը ճընշէ, բայց չհղբայ հողին:

Ես այդ ամպերից շանթեր կը ծնեմ՝
Շանթերով լոյս տամ անլոյս աշխարհին:

*
* *

— Դու անհատ ես, ինչի-
վիդ և դրա համար պիտի
լինես ինքնուրոյն և հզօր:
Մաֆս-Շօփրճեհր:

Դու թոյլ տուր, ցանկա, որ ամեն մէկը
Խնքը ունենայ ձեռքում իր դեկը:

Բայց և պահանջիր, որ ոչ մի անհատ
Չըխանգարէ քեզ ապրելու ազատ:

Դու ինքըդ եղիր քո սըրտի սէրը:
Ու ինքըդ եղիր քո գըլթի տէրը:

Նրբէք մի քաշւիր սիրել քեզ անվախ,
Ձըգտիր տիրել քեզ և ապրել անկախ:

Փափագիր ապրել ամբոխից հեռու,
Ատիր խուժանը՝ այն բիրտ, ահարկու:

Մի լինիր ըստրուկ, կամ մարդ կամ իշխան,
Այլ եղիր գերմարդ հրզօր, ինքնիշխան:

Քո դատարանը թող սիրտըդ լինի,
Նւ դատաւորըդ քո խիղճը միայն:

*
* *

Ինքնասէր թըշնամի ունենամ
 Լաւ է,
 Քան հազար ինքնատեաց բարեկամ,
 Թըշնամիս թէ մեռնի ինձ համար
 Ցաւ է.
 Լըսում ես, ինքնատեաց «բարեկամ»:

*
* *

ՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆ ԳԷՕԹԵՒՆ

Ինչո՞ւ եմ, ինչո՞ւ վերջին ժամանակ
 Ինդիվիդուալիզմը սիրում ես մենակ.

Ամեն ոք ապրում է ըստ իր ճաշակի —
 Դա մի պահանջ է բանական կեանքի:

Ես թոյլ եմ տալիս, որ ամեն մէկը
 Ինքը ունենայ ձեռքում իր զեկը.

Բայց և ուզում եմ, որ ոչ ոք
 Չըխանգարէ ինձ ապրելու աղատ:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0352010

39705

